

Dokument nr. 8:95

(2006-2007)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Ulf Erik Knudsen, Bård Hoksrud og Gjermund Hagesæter

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Ulf Erik Knudsen, Bård Hoksrud og Gjermund Hagesæter om å fjerne forskjellen mellom private og offentlige kreditorer når det gjelder gebyr for forsinket betaling

Til Stortinget

BAKGRUNN

Stortinget har vedtatt at staten skal kunne følge egne regler for innkreving av tilleggsgebyr fra kundene ved forsinket betaling. Dette innebærer blant annet at dersom betalingen skjer etter forfallsdatoen, kreves det inn et tilleggsgebyr som er langt høyere enn det som er normalt for alle andre. Dette gjelder blant annet lån til Statens lånekasse for utdanning, NRK-lisensen og årsavgiften for motoriserte kjøretøy. Dette er regler som er helt spesielle for staten, og som bidrar til vesentlig forskjellsbehandling mellom statlige og private kreditorer.

Statens lånekasse for utdanning

Studielån i Statens lånekasse for utdanning forfaller normalt fire ganger i året, men lånekunden kan velge månedlig innbetaling. Dersom betalingen er forsinket, gjelder et eget regelverk for gebyr som gir langt høyere gebyr enn banker, næringsdrivende eller andre er berettiget til ved forsinket betaling. I Statens lånekasse for utdanning er forsinkelsesgebyret ved første purring 280 kroner, mens ordinært forsinkelsesgebyr ved første purring etter inkassoforskriften er 56 kroner, jf. inkassoforskriften.

Dersom Statens lånekasse for utdanning purrer for 2. gang, og med det varsler oppsigelse av lånet, koster det låntakeren 490 kroner i tillegg til de første 280 kroner. Totalt vil Statens lånekasse for utdanning

ta inn 770 kroner for to purringer. Andre fordringshavere vil ved annen purring normalt kun ha rett til 112 kroner som erstatning for purregebyrene/inkassovarselet. Staten tar altså inn nærmere sju ganger mer enn private kreditorer i dette tilfellet.

I verst tenkelig fall skulle en lånekunde som har valgt månedlige innbetalinger og som av ulike årsaker misligholder sitt lån hver måned med noen dager, risikere å måtte betale 3 360 kroner i purregebyrer. Dersom det samme skjer med en privat kreditor, vil beløpet være 672 kroner. Staten tar altså inn fire ganger mer enn en privat aktør (differansen er på 2 688 kroner).

Statens lånekasse for utdanning er gitt særlig unntak fra bestemmelsene om gebyr ved innkreving av gjeld. Selv begrunner Statens lånekasse for utdanning unntaket på denne måten:

"Hvorfor Lånekassen tar gebyrer

Lån i lånekassen er gitt uten sikkerhet. Dette er en forutsetning for å oppnå Lånekassens mål, nemlig lik rett til utdanning. Fyller du vilkårene for lån, skal du få det "på ditt ærlige ansikt", ikke fordi noen kan stille sikkerhet for deg. Den strenge gebyrpolitikken er et virkemiddel for å få pengene inn igjen, slik at staten ikke taper penger."

Statens lånekasse for utdanning vil altså sikre seg bedre enn andre kreditorer fordi det er statens penger som skal kreves tilbake. På denne måten etableres et system hvor statlige midler blir satt inn i en helt egen kategori. Forslagsstillerne mener at en slik praksis er ulogisk og uheldig og derfor bør oppheves snarest mulig.

Det er viktig at lånekundene i Statens lånekasse for utdanning betaler rettidig. Det er også viktig for private banker at deres lånekunder betaler rettidig. Likevel gjelder det fullstendig ulike gebyrordninger mellom Statens lånekasse for utdanning på den ene siden og private banker på den andre. De fleste priva-

te banker tilbyr i dag private lån uten sikkerhet. Det er derfor et dårlig argument at Statens lånekasse for utdanning sine kunder har fått lån på basis av sitt ærlige ansikt. Faktum er at Statens lånekasse for utdanning neppe ser ansiktet på sine kunder overhodet, og de er satt til å administrere en finansieringsordning som ivaretar statens interesse i å gi alle lik mulighet til utdanning, uavhengig av økonomisk bakgrunn.

Statens lånekasse for utdanning skal altså først og fremst bidra til at alle som ønsker utdanning, på visse vilkår skal få lån. Dette er en politisk målsetting, vedtatt av Stortinget. Det er vanskelig å se noen åpenbar begrunnelse for at lån gitt av staten skal medføre høyere gebyr enn lån gitt av private banker. Sanksjonsmulighetene ved mislighold er for øvrig ganske like. Hovedforskjellen er at låntakere med forsinket betaling betaler høyere gebyrer på vei mot oppsigelsen av lånet.

Forslagsstillerne mener det fremstår urimelig at Statens lånekasse for utdanning stilles i en særlig posisjon som kreditor når det gjelder gebyr ved forsinket betaling. Det er ingen åpenbare årsaker til at lån fra Statens lånekasse for utdanning skal stilles under en strengere gebyrordning enn andre kreditorer. Det er heller ingen dokumentasjon på at det gjeldende gebyrregulativet for Statens lånekasse for utdanning faktisk fører til en lavere misligholdsgrad enn for andre kreditorer. Det er derfor ingen spesielle grunner til å opprettholde denne forskjellsbehandlingen.

TV-lisensen

TV-lisensen er i realiteten betaling for tilgang til den statlige mediekanaalen NRK. TV-lisensen er imidlertid underlagt et særlig innkrevningssystem med forhøyet gebyr ved forsinket betaling. Forslagsstillerne viser til Fremskrittspartiets merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2006-2007), hvor det bl.a. fremgår følgende:

"Disse medlemmer mener at NRK-lisensen reelt sett er en betaling for NRKs tilbud. Dette er også slik den oppfattes av folk flest. All den tid lisensen går uavkortet til NRKs drift er det høyst urimelig å hevde at lisensen ikke er en betaling for NRKs tilbud.

Disse medlemmer mener at i en tid da langt fra alle kan motta hele NRKs tilbud (NRK2) bør både

NRKs ledelse og Stortinget være opptatt av lisensens legitimitet i befolkningen. Folk ser, i likhet med disse medlemmer, det urimelige i at lisensen øker år for år, at ikke alle kan benytte seg av begge TV-kanaler eller alle radiokanaler eller at NRK opprettholder urimelige innkrevingsrutiner. Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen i neste års statsbudsjett fremme forslag om vanlige forretningsmessige innkrevingsrutiner for NRK-lisensen."

Dersom kunden ikke treffer betalingstidspunktet ved noen av årets forfall av TV-lisens, må vedkommende betale ca. 315 kroner i gebyr (15 pst. av ubetalt beløp). Dersom ordinære rutiner skulle vært fulgt, ville gebyret vært 112 kroner.

Årsavgift for motorkjøretøy

Årsavgiften på motorkjøretøy er også underlagt et særlig gebyrsystem som medfører tilleggsavgifter langt over det andre fordringshavere kan drømme om. Ved forsinket betaling av årsavgift på bil må det betales et tillegg på 250 kroner, mot "normalt" 56 kroner.

Det finnes heller ikke her noen god forklaring på hvorfor staten som fordringshaver skal ha særlige rettigheter, etter forslagsstillerens mening. Når det gjelder årsavgiften, vil det offentlige ha svært strenge sanksjonsmuligheter ved mislighold i tillegg til ekstraavgiften. Ekstraavgiften fremstår derfor først og fremst som et virkemiddel for å gi staten særlige inntekter, ikke ut fra hensynet til betalingsvilligheten.

Forslagsstillerne mener det ikke er noen særlig grunn til å gi staten denne typen fortrinn, og mener det er nødvendig at også staten innretter seg etter de samme vilkår som andre fordringshavere.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag for å innordne statlige fordringshavere det ordinære gebyrsystemet ved forsinket betaling.

25. mai 2007